

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Innovatie en Kennis

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 30 augustus 2019
Betreft Inzet ESA-conferentie op ministerieel niveau SPACE19+

Ons kenmerk
DGBI-I&K / 19206718

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) informeer ik u in deze brief over de Nederlandse inzet tijdens de ESA-conferentie op ministerieel niveau *SPACE19+* op 27 en 28 november 2019. Deze brief richt zich alleen op de aanpassingen ten opzichte van de in de Nota Ruimtevaartbeleid 2019¹ beschreven inzet. Deze aanpassingen vloeien voort uit de presentatie van de definitieve programmavoorstellen van de ESA in juli 2019.

In de Nota Ruimtevaartbeleid 2019 schetst het kabinet de hoofdlijnen van het ruimtevaart voor de periode 2020-2022. Naast de inzet voor de Ministeriële Conferentie wordt ook de samenhang met het nationaal beleid en de Nederlandse inzet in de EU en de VN beschreven. Het kabinet kiest voor maximalisatie van de maatschappelijke, wetenschappelijke en economische relevantie van ruimtevaart en het realiseren van Europese autonome en betaalbare toegang tot en gebruik van de ruimte. Tenslotte wil Nederland ESTEC voor Nederland behouden en beter verbinden met het Nederlandse ruimtevaartcluster. Het kabinet heeft bij de voorbereiding van de Nota Ruimtevaartbeleid 2019 gebruik van het Pré-advies van het *Netherlands Space Office* (NSO) gemaakt. Het NSO heeft naar aanleiding van de definitieve programmavoorstellen van de ESA haar Pré-advies over het ruimtevaartbeleid afgerond. Het definitieve 'NSO-advies voor het ruimtevaartbeleid vanaf 2020' treft u als bijlage bij deze brief.

In de ESA-raad zijn de onderhandelingen over de definitieve programmavoorstellen van de ESA nog volop aan de gang. Daarbij geven lidstaten hun voor- en afkeuren van deze voorstellen aan, waarna de ESA in sommige gevallen in de komende maanden de programmavoorstellen alsnog zal aanpassen. Tijdens *SPACE19+* zullen de lidstaten gezamenlijk definitieve besluiten over hun inschrijvingen nemen, waarna de ESA het programma voor de jaren 2020-2022 kan uitvoeren. Afhankelijk van deze besluiten kunnen de in deze brief genoemde bedragen dus nog wijzigen.

¹ Kamerstuk 24446, nr. 64

De in de Nota Ruimtevaartbeleid 2019² en in deze brief beschreven inzet moet dus worden gezien als een richtsnoer voor de Nederlandse keuzes tijdens de conferentie. De programmavoorstellen van de ESA in juli hebben ten opzichte van de in de Nota Ruimtevaartbeleid 2019 beschreven situatie op twee gebieden gevolgen voor de Nederlandse inzet:

1. Toegang tot de Ruimte

Het ESA-programma voor Toegang tot de Ruimte is een voorwaarde om Europese autonomie op dit gebied te borgen. In juli is dit programmavoorstel geconcretiseerd. Zoals aangeven in de Nota Ruimtevaart 2019 valt dit ESA-programma om twee redenen fors uit dan gebruikelijk. Ten eerste valt de ondersteuning en industriële afbouw van de Ariane 5 deze keer samen met de ondersteuning en industriële infasering van de Ariane 6 en VEGA-C. Ten tweede zijn de onderhandelingen met de industrie over een pakket maatregelen die verdere kostenreducties in 2025 van de Ariane 6 en VEGA-C ondersteunen in beginsel afgerond. Het betreft hier bijvoorbeeld ontwerpaanpassingen, waarvoor initiële investeringen nodig zijn die in aanmerking komen voor overheidsbijdragen. Met het oog op wereldwijde concurrentiekracht op de commerciële markt op de langere termijn zullen in 2020 daarnaast technologieprogramma's starten die het gebruik van composieten in en hergebruik van raketstructuren mogelijk maken. In aansluiting op het advies van NSO neemt de voorgenomen Nederlandse inzet in dit programma toe van € 26 miljoen naar € 32 miljoen, ofwel een stijging van € 6 miljoen. Dit bedrag is minimaal noodzakelijk om te voldoen aan de afspraken in ESA-kader over Toegang tot de Ruimte en om het niveau van de huidige industriële participatie van Nederlandse bedrijven in dit programma te behouden.

2. Verplichte ESA-programma's

Voor de twee verplichte ESA-programma's (Wetenschap en General Budget/Kourou) geldt dat de lidstaten hier naar rato van hun BNP (NL: 4,64 %) aan bijdragen. ESA stelt voor om beide programma's te intensiveren. De lidstaten moeten hier unaniem mee instemmen. In aansluiting op het advies van NSO ondersteunt Nederland dit voorstel van de ESA omdat de ontwikkeling van de verplichte programma's al jaren achterloopt bij de optionele programma's. Hierdoor zijn achterstanden bij het onderhoud en vernieuwing van gebouwen en faciliteiten ontstaan, waaronder in ESTEC. Daarnaast is de Nederlandse astronomie van wereldklasse en sterk betrokken bij het wetenschappelijke programma van de ESA. Dankzij het geo-return beginsel van de ESA komen deze intensiveringen uiteindelijk ten goede aan Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen. Voor Nederland leiden deze verhogingen tot extra uitgaven voor General Budget/Kourou van maximaal € 7 miljoen en extra uitgaven voor het wetenschappelijke programma van maximaal € 3 miljoen. Omdat alle lidstaten unaniem met deze verhoging moeten instemmen, zullen de onderhandelingen hierover tijdens de Conferentie worden afgerond.

² Kamerstuk 24446, nr. 64

In totaal leiden de bovengenoemde veranderingen tot extra uitgaven van maximaal € 16 miljoen. Mede op basis van het NSO-advies en het daarin beschreven prioriteitenkader zal deze extra inzet worden gefinancierd uit een herbestemming van een nog niet gerealiseerde inschrijving tijdens de Ministeriële Conferentie in 2016 (€ 5 miljoen) en herprioriteringen binnen de inzet op optionele programma's (€ 8 miljoen) en de nationale programma's voor de ontwikkeling en het gebruik van instrumenten (€ 3 miljoen). Voor de herprioritering binnen de optionele programma's geldt dat de lagere inzet op het ESA-exploratieprogramma zal worden gerealiseerd door de Nederlandse inzet uitsluitend te bestemmen voor onze verplichtingen in het ISS-programma. In de bijlage wordt het financieel overzicht van de Nota Ruimtevaartbeleid 2019 geactualiseerd en de keuzes voor de Nederlandse inzet tijdens Space19+ in beeld gebracht.

Rekening houdende met het NSO-advies beschouw ik deze inzet voor de ESA Ministeriële Conferentie SPACE19+ als een verantwoord pakket, waarmee we maximaal recht doen aan de doelstellingen in de Nota Ruimtevaartbeleid 2019. Na de Conferentie zal ik u over de uitkomst van SPACE19+ en de gemaakte keuzes informeren.

Hoogachtend,

mr. drs. M.C.G. Keijzer
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Bijlage: financieel overzicht Nota Ruimtevaartbeleid 2019 (miljoen €)

<u>1. Richtbedragen ESA -inschrijving 2019</u>		
<i>Verplichte ESA-programma's (2020 - 2022)</i>		Mutatie (1)
General-budget/Kourou (EZK)	67	7
Wetenschap (OCW)	77	3
Subtotaal	144	10
<i>Optionele ESA-programma's (EZK)</i>		
Technologie	28,5	-1,5
Starters	3	0
Aardobservatie	41	-2
Satellietdata-toepassingen	13	0
Toegang tot de ruimte	32	6
Exploratie	11	-4
Veiligheid in- en vanuit de ruimte	2	0
Satellietnavigatie	1	-0,5
Subtotaal	131,5	-2,0
Totale Nederlandse inzet Space 19+	275,5	
<u>2. EUMETSAT 2020-2022 (I&W)</u>		
Bijdrage EUMETSAT	61	0
<u>3. Nationale programma's 2020-2022</u>		
Basisinfra open data (EZK) (2)	3	
ESTEC en outreach (EZK, OCW)	2	
Stimulering toepassingen (EZK)	4	
Wetenschap, incl. instrumenten (OCW)	14	-3
Nationale technologieontwikkeling (EZK)	4,5	
Doorloop 2016-2019	3	
Subtotaal	30,5	-3
<u>4. Defensie (2020-2023) (3)</u>	12,3	0
Totaal (1 + 2 + 3)	379,3	5

(1) Mutaties ten opzichte van Nota Ruimtevaartbeleid 2019

(2) Financiering door een grotere groep publieke gebruikers wordt onderzocht.

(3) Kennisopbouw (€ 5,4 miljoen), Technologie (€ 2,9 miljoen), Missiegedreven onderzoek (€ 4 miljoen)

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Innovatie en Kennis

Ons kenmerk
DGBI-I&K / 19206718